

Hans Ibelings, architectuurcriticus en hoofdredacteur van A10, grijpt de economische crisis aan om ook *The end of an era* voor de Nederlandse architectuur af te kondigen (A10, #33, May/June 2010). Tezelfdertijd schreef ik voor de Nationale Houtdag 2010 (donderdag 25 november, Philharmonie Haarlem) een stoutmoedige inleiding onder de titel *Het Nieuwe Bouwen. Wie heeft gelijk?*

De geschiedenis wijst uit dat economische en culturele crisissen voorafgaan aan nieuwe doorbraken. Teruggeworpen op zichzelf, de visie verslapt, de creativiteit verschaald, worden mensen en bedrijven in het dreigend erop of eronder gedwongen wederom scherp te zijn en het beste uit zichzelf naar boven te halen. Eertijds noemde men dat revoluties.

Ter staving, er traden machtige stroomversnellingen op met de komst van de waterleiding (1771), stoom (1829), elektriciteit (1879), ict (1967) en - heden - NBIC (Nanotechnologie, Biotechnologie, Informatietechnologie, Cognitieve wetenschap).

Dat gaat gepaard met het afsterven van ineens verouderde opvattingen, structuren en activiteiten. Mensen raken brodeloos, ondernemingen bankroet. Maar wie schildert nog als Rembrandt, wie schrijft nog als Multatuli, wie ontwerpt nog als Berlage? Wie produceert nog typemachines? Wie in nostalgie achterom kijkt, kan de toekomst niet zien.

Weemoedig refereert Ibelings aan Superdutch, de architectuurstroming die werd begunstigd door een bloeiende economie, opvallend veel talent (OMA, Mecanoo, MVRDV, Arets, UN Studio) en een overheid die de rol van mecenas speelde. Dat leidde twintig jaar lang tot de prachtigste architectuur. Maar, meent hij, Superdutch is Superhumble geworden. Het talent is gebleven, de economie en de overheid treden echter terug. Ontwerpmoeheid viert hoogtij, zuchtend siert bescheidenheid de gebouwde omgeving.

Nog daargelaten dat het merendeel van de nieuwe woning- en utiliteitsbouw nooit heeft opgehouden op de middelmaat te balanceren, ziet Ibelings over het hoofd dat tijdens Superdutch een beweging op gang kwam die nu z'n momentum krijgt: duurzaam bouwen. Aanvankelijk beschouwd als iets voor geitenwollensokkendragers of techneuten, hebben de principes inmiddels zoveel gestalte aangenomen, dat de verschijning van opnieuw wonderschone architectuur allang begonnen is.

Ook iets als de problematiek van binnenstedelijk bouwen - uiterst belangrijke opgave voor de toekomst: vitale steden, gespaard landschap, permanente duurzaamheid - is op weg naar een oplossing, met hulp van de overheid. Het heiwerk is verricht met de tweedelige publicatie *Prachtig Compact NL*, opgesteld in opdracht van het College van Rijksadviseurs. De invulling en uitwerking kunnen van start gaan.

De inleiding *Het Nieuwe Bouwen*, in het bijzonder met hout als symbool voor de renaissance (wedergeboorte!), kunt u lezen op www.houtdag.nl. Daar kunt u zich tevens aanmelden voor de Nationale Houtdag 2010.

Het tijdperk van Superdutch gaat vloeiend over in het tijdperk van Supersustainable.